

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIŠ MIGRACIJOS DEPARTAMENTĄ PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2019-05-21 Nr. 4D-2019/1-474
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2019 m. balandžio 15 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėja) atstovaujančios advokatės A (toliau vadinama – Pareiškėjos atstovė) skundą dėl Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama – Migracijos departamentas) pareigūnų veiksmų, galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjos prašymą (pranešimą).

2. Pareiškėjos atstovė skunde nurodo:

2.1. 2018-02-09 pranešimu Pareiškėja kreipėsi į Kauno apskrities vyriausiąją policijos komisariatą (toliau vadinama ir – Kauno apskr. VPK), prašydama patraukti G. Č. administracinę atsakomybę už administracinio nusižengimo padarymą – nepranešimą apie kitos valstybės pilietybės įgijimą.

2.2. Pareiškėja 2018-03-09 gavo Kauno apskr. VPK atsakymą, kuriuo jai paaiškinama, kad jos pranešimo kopija yra persiųsta Migracijos departamentui.

2.3. Migracijos departamentas 2018-05-28 atsakymu informavo, kad pradėjo tyrimą dėl pranešime nurodyto asmens pilietybės įgijimo aplinkybių, tačiau Pareiškėja teigia, kad jos nurodytas asmuo iki šiol turi dvigubą pilietybę.

3. Pareiškėjos atstovė Seimo kontrolieriaus prašo įpareigoti Migracijos departamentą priimti sprendimus pagal pateiktą pranešimą, įpareigoti laikytis terminų ir prašymų nagrinėjimo tvarkos bei imtis priemonių dėl tarnybinės atsakomybės taikymo.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Pareiškėjos atstovė kartu su skundu pateikė Kauno apskr. VPK Migracijos skyriaus 2018-03-09 raštą Nr. 20-S-19003 (2,5). Šiuo raštu Pareiškėja informuota apie jos pranešimo gavimą; paaiškinta, kad jos pranešimo kopija pagal kompetenciją persiųsta Migracijos departamentui, o G. Č. išsiųsta informacija dėl dokumentų pateikimo.

5. Pareiškėjos atstovė taip pat pateikė Migracijos departamento 2018-05-28 rašto Nr. (15/3-13)10K-21715 kopiją. Šiuo raštu atsakoma į Pareiškėjos 2018-04-26 pranešimą ir ji informuojama, kad, vadovaujantis Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nuostatomis,

Migracijos departamentas negali suteikti informacijos, kokie procedūriniai sprendimai buvo atlikti. Pareiškėjai buvo paaiškinta, kad Migracijos departamentas, gavęs pranešimą apie galimus pilietybės įstatymo reikalavimų pažeidimus, visais atvejais pradeda tyrimą.

Pareiškėjai nurodyta atsakymo apskundimo tvarka.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo:

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje“;

13 straipsnis – „1. Pareiškėjas turi teisę pateikti skundą Seimo kontrolieriui dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo, jei mano, kad tuo buvo pažeistos jo teisės ir laisvės.“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

2 straipsnis – „Viešasis administravimas – įstatymų ir kitų teisės aktų reglamentuojama viešojo administravimo subjektų veikla, skirta įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti: administracinių sprendimų priėmimas, įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, įstatymų nustatytų administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas ir viešojo administravimo subjekto vidaus administravimas“;

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

8. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo:

2 straipsnis – „2. Šis įstatymas netaikomas: [...] 6) dokumentų, kurių teikimas nėra draudžiamas, daliai, kurią sudaro asmens duomenys, kurių pakartotinis naudojimas nėra suderinamas su norminiais teisės aktais, susijusiais su asmens duomenų tvarkymu; [...] 3. Jeigu dokumentų tvarkymą, teikimą ir skelbimą reglamentuoja kiti įstatymai, šis įstatymas taikomas tiek, kiek kiti įstatymai nenustato kitaip. 4. Asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL 2016 L 119, p. 1) (toliau – Reglamentas (ES) 2016/679) ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu“;

3 straipsnis – „1. Dokumentas – institucijos veikloje užfiksuota informacija ar jos dalis, nepaisant jos pateikimo būdo, formos ir laikmenos, įskaitant registro duomenis, registro informaciją, registruoti pateiktus dokumentus ir (arba) jų kopijas, valstybės informacinės sistemos duomenis“;

4 straipsnis – „1. Institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams (toliau – pareiškėjas) dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus“;

14 straipsnis – „1. Jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip, institucija nagrinėja pareiškėjo prašymą ir pareiškėjui pateikia dokumentus ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Jeigu pareiškėjo buvo paprašyta patikslinti ar papildyti prašymą, prašymo nagrinėjimo ir dokumentų pateikimo terminas skaičiuojamas nuo patikslinto ar papildyto prašymo gavimo institucijoje dienos“;

15 straipsnis – „1. Institucija atsisako pateikti pareiškėjui dokumentus, jeigu: [...] 4) šio įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka paprašius patikslinti ir (ar) papildyti prašymą,

pareiškėjas jo nepatikslinka arba patikslinto prašymo turinys yra nekonkretus;[...]. 2. Jeigu institucija nustato šio straipsnio 1 dalyje nurodytus atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui pagrindus, ji per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos priima sprendimą dėl atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui. Nustačiusi, kad yra pagrindas atsisakyti pateikti jam dokumentus, institucija kitą darbo dieną nuo sprendimo priėmimo apie tai privalo pranešti pareiškėjui, nurodyti teisinį pagrindą ir informuoti apie šio sprendimo apskundimo tvarką.“

9. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875:

25 *punktas* – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

35 *punktas* – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.“

36 *punktas* – „Prašymą nagrinėjusi institucija, pati pastebėjusi ar gavusi pagrįstą asmens kreipimąsi dėl atsakyme esančių spausdinimo, skaičiavimo ar faktinių duomenų klaidų, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo klaidos paaiškėjimo arba asmens kreipimosi dienos jas ištaiso ir pateikia asmeniui ištaisytą atsakymą arba praneša jam, kodėl klaidos nebuvo taisomos“;

37 *punktas* – „Į skundus atsakoma laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytos tvarkos“;

38 *punktas* – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-aus) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

10. Lietuvos Respublikos pilietybės dokumentų rengimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. 280, numatyta:

„8. Institucijos, priimančios ir nagrinėjančios asmenų prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės ar pranešimus ir prie jų pridėtus dokumentus, turi teisę pareikalauti iš asmens pateikti šiuos dokumentus priimančioms ar nagrinėjančioms institucijoms papildomų dokumentų, patvirtinančių Lietuvos Respublikos pilietybės įstatyme nurodytas aplinkybes, ir (ar) patikslinti duomenis. Tokiu atveju aprašo 17 punkte nustatytų terminų skaičiavimas nepradedamas, o pradėtas skaičiuoti terminas sustabdomas ir tęsiamas nuo papildomų dokumentų ir (ar) patikslintų duomenų gavimo atitinkamoje institucijoje dienos.“

9. Prašymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, atsisakymo ir pranešimai, pateikti teritorinei policijos įstaigai kartu su pridėtais prie jų dokumentais, perduodami nagrinėti Migracijos departamentui, o asmenų, gyvenančių Lietuvos Respublikoje, prašymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo supaprastinta ar natūralizacijos tvarka, Lietuvos Respublikos

pilietybės gražinimo, pateikti Migracijos departamentui, perduodami rengti teritorinei policijos įstaigai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jų gavimo teritorinėje policijos įstaigoje ar Migracijos departamente dienos.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika:

11.1. „[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą [...]. Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo [...] 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, [...], taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. [...] kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“ (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A502-1605/2012);

11.2. „[...] viešojo administravimo subjektas, bet koku būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatytu būdu. Tačiau tai nereiškia, kad VAI, kitų šiam ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys [...]“ (2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A261-610/2014).

Tyrimo išvados

12. Pareiškėjos atstovė skunde Seimo kontrolieriui pateikė informaciją, jog Pareiškėja kreipėsi į Kauno apskr. VPK nurodydama, kad jos žinomas asmuo, kuris yra Lietuvos Respublikos pilietis, turi įgijęs ir kitos valstybės pilietybę ir apie tai galimai nepranešęs atsakingoms institucijoms. Pareiškėjos pranešimas buvo persiųstas nagrinėti Migracijos departamentui, tačiau, Pareiškėjos nuomone, jokių veiksmų ši institucija nesiima, nes jos nurodytas asmuo vis dar turi dvigubą pilietybę.

13. Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymu (pažymos 6 punktas) Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. Pareiškėja turi teisę pateikti Seimo kontrolieriui skundą dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo, jei mano, kad tuo buvo pažeistos jos teisės ir laisvės. Tuo atveju, jei skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai, skundo tyrimas nutraukiamas.

Pažymėtina, jog Pareiškėjos atstovė skundžiasi Seimo kontrolieriui ne tik dėl to, kad Migracijos departamentas galimai netinkamai atsakė į Pareiškėjos prašyme (pranešime) pateiktus klausimus, bet ir dėl Migracijos departamento funkcijų, susijusių su kito asmens teisėmis ir pareigomis, galimai netinkamo vykdymo.

Taigi, šiuo atveju Seimo kontrolierius nėra įgaliotas vertinti Migracijos departamento

funkcijų vykdymo aplinkybių ir šio tyrimo metu pagal kompetenciją nagrinės Pareiškėjos atstovės skundo Seimo kontrolieriui dalį dėl Pareiškėjos prašymo nagrinėjimo Migracijos departamente tvarkos, terminų ir atsakymo turinio atitikimo teisės aktų reikalavimams.

14. Iš Seimo kontrolieriui kartu su skundu pateiktos informacijos nustatyta, kad Pareiškėja 2018-04-26 kreipėsi į Migracijos departamentą, nurodydama aplinkybes dėl kito asmens galimai neteisėtai turimos dvigubos pilietybės bei prašydama informuoti, kokie sprendimai yra priimti. Migracijos departamentas Pareiškėjai 2018-05-28 raštu paaiškino, kad Pareiškėjai teikti informacijos apie procedūrinius veiksmus negali, nes toks informacijos teikimas pažeistų kito asmens teisėtus interesus tvarkant jo asmens duomenis. Pareiškėja taip pat buvo informuota, jog gavęs tokio pobūdžio informaciją Migracijos departamentas visais atvejais pradeda tyrimą, kad būtų paneigta arba patvirtinta pranešime nurodyta informacija.

15. Asmenų teisė gauti informaciją ir dokumentus iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų reglamentuojama Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymu. Vadovaujantis šiuo įstatymu, institucijos privalo teikti pareiškėjams dokumentus (informaciją), išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus. Nagrinėjamu atveju informacija Pareiškėjai negalėjo būti teikiama dėl kito asmens duomenų apsaugos ir Migracijos departamentas tai Pareiškėjai išaiškino. Atsakymą Migracijos departamentas pagrindė teisės aktų normomis. Nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų ir asmens duomenų Pareiškėja buvo informuota, kokius veiksmus Migracijos departamentas atlieka gavęs tokią pobūdžio, kaip pateikė Pareiškėja, informaciją; buvo nurodyta atsakymo apskundimo tvarka. Migracijos departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją teisės aktų nustatytu būdu. Tačiau tai nereiškia, kad Viešojo administravimo įstatymo ir kitų aktualių teisės aktų taikymo požiūriu Migracijos departamentas privalo veikti taip, kaip to prašė Pareiškėja.

16. Apibendrinant tyrimo metu nustatytas aplinkybes, teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką, konstatuotina, kad Migracijos departamente Pareiškėjos prašymas buvo išnagrinėtas vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, nepažeidžiant teisės į tinkamą viešąjį administravimą, todėl Pareiškėjos atstovės skundas atmestinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X atstovaujančios advokatės A skundą dėl Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos pareigūnų veiksmų, galimai netinkamai nagrinėjant prašymą (pranešimą), atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas